איגוד עמלי התורה
איגוד קהילות האברכים ירושלים

קהילות

איגוד עמלי התורה ירושלים

בס"ד ◆ גליון ד' ◆ תמוז התש"פ ◆ 0799-444-971 ◆ a0799444971@gmail.com

מפי רבותינו

הגאון הגדול רבי מאיר אמסלם שליט"א דומ"ץ נווה יעקב, אב"ד פחד יצחק וד"כ נר יוסף

בגדרי דין אמה על אמה זכר לחרבן

המחבר בסי' תק"ס סע' א' הביא הדין שיש לעשות זכר לחרבן בסיוד הבית. ומקורו מהגמ' ב"ב דף ס' ע"ב. והנה שם בגמ' מובאות שלש בריי"תות. בראשונה כתוב שבזמן הזה משום חרבן ביהמ"ק לא מסיידין ולא מכיירין ולא מפייחין, והם מיני פיתוחים לקישוט על הקיר. בברייתא השניה כתוב שאין מסיידין, אבל יש תקנה ע"י תערובת סיד אחר תבן, ובברייתא השלישית איתא שמותר לסייד את ביתו רק שישאר אמה על אמה.

והנה ראשית יש לברר באיזה סוג של חדר צריך לעשות זכר לחרבן. בשאילת יעב"ץ ס' קסט כותב שכל מה שעשוי לדירת כבוד צריך לעשות בו זכר לחרבן, והמודד בזה הוא כל מה שחייב במזחה. לכן כל מה שאין בו חיוב מזוזה או מפני השיעור, או מפני השימוש ג"כ פטור מלעשות בו זכר לחורבן.

ובאותה שאלה דן האי צריך לעשות היכר בכל חדר, או סגי במקום אחד ופוטר בו את כל הבית. הא"ר נוקט שצריך לעשות בכל חדר, ונימוקו עמו שכל הטעם הוא כדאיתא בלבוש שתמיד יזכור החרבן ויתאונן לבו עליו, ואם יעשה סימן רק במקום אחד בבית, מאי אהני ליה כשבא בחדר אחר. אכן היעב"ץ חלק עליו וכתב שסגי בחדר אחד לכל הבית, וכן הביא בברכ"י להלכה שדי בכך. ואפשר לומר הטעם שהרי הגמ' אמרה סד אדם את ביתו בסיד ומשייר אמה אין בזה סתם ביה כמה חדרים, ואם לאו היה צריכה הגמ' להדגיש שיש לעשות זכר לחורבן בכל חדר וחדר, ומשמע מפשיטות הלשון שא"צ אלא זכר אחד לכל הבית. אמנם מוסיף שם שאם עושה בנין בפרד, כגון בחצירו מוסיף עוד חדר, צריך להשאיר אמה על אמה ג"כ, שאין הוא בפטר במה שמשאיר זכר בבית. וכן בסוכת החג, אם לא ישב שם במשך השנה פטור, אבל אם ישב במשך השנה צריך לעשות זכר לחרבן.

והנה בעצם הדין יש חלוקות גדולה בראשונים. לעיל הזכרנו שהגמ' הביאה ג' בריי"תות ויש לראות אם הם חולקים או לא. הרמב"ם בפ"ה מהל' תענית הל' י"ב הביא דין זה, וכותב שאין בונים בנין מלכים לעולם רק טח בטיט ומסיד ומשייר אמה על אמה, וכן הביא הדין של לוקח חדר מסוידת שהיא בחזקתה. הטור הקשה עליו שאין משמע כן בגמ', שאחרי שהגמ' הביאה הדינים האלה וסיימה אלא כך אמרו חכמים סד בסיד ומשייר אמה על אמה. מדייק הטור שעל ידי שיור אמה על אמה הכל מותר אפילו כיור ופיוח. והב"י הקשה כמה קושיות על הטור, ומסיק שיש שתי אפשרויות ברמב"ם; א. שלומד שכיור ופיוח הם מיני פיתוחים וסיד כמשמעו, ובא להשמיענו שכל אלו אסורים על הדיוק דמיקא, אבל אם כייר או פייח לא פליג סיד מותר, שאז אין לו שום תואר ולא הדר, ובזה מועיל שיור אמה או יכול להיות שסיד הוא ג"כ סוג פיתוח למינו. ב. עוד אפשר בדרך אחרת לבאר שהמלכים אינם עושים טיט אלא הכל בסיד, ובאופן זה לא יועיל שום שיור, אלא דווקא צריך טיח של טיט, ואח"כ אפילו אם יעשה כיור ופיוח אין בכך כלום בתנאי שישאר אמה על אמה. והנה המ"א כתב שהמנהג כמו הטור, דאם שייר אע"א בכל גווני מותר, וכ"כ בדרכי משה, וכן הביאו האחרונים. ופלא קצת שהרמ"א לא הגיה כלום בשו"ע. והנה הרי"ף והרא"ש בסוף מס' תענית, לא העתיקו בכלל את הבריי"תות הא' רק האחרונה. וכתב הב"י שאין להבין בדבריהם שהם לא סוברים כן להל', אלא היות ואפילו סיד פשוט מותר רק בשיור כל שכן שאין לעשות כבנין המלכים אפילו ע"י שיור. וכן מוכח מהר"ן שהעתיק הבריי"תא הא' על לשון הרי"ף וכן משמע מהרמב"ן בתורת אדם.

והנה המחבר בשו"ע העתיק לשון הרמב"ם. ולפי דבריו הסבר הרמב"ם הוא אחד משני האופנים, וג"מ ביניהם שלפי הצד הא' אין שום היתר לעשות שום כיור, או טפעטו"ם וכדומה, ואפילו אם שייר אבל לפי הצד השני אם קדם טיח של טיט כמו שנהוג היום אפלו אם מכייר מותר. ולפ"ז יוצא שהרמב"ם לומד שאין הבריי"תות פליגי אהדדי, אלא הבריי"תא הא' באה לאסור מכל וכל כל מיני פיתוחים, ואילו השתי בריי"תות בסוף באו להשמיע כל אחת אופן של היתר או טיח של טיט, או שיור אע"א.

ובספ' נהר שלום מביא שלמעשה נראה יותר שמהלך הרמב"ם הוא כמו הצד הראשון, שאם הבנין עצמו עשוי פיתוחים אסור ולית ליה תקנתא, וזה הבריי"תא הא', אכן בהמשך הדין הוא חולק קצת על הב"י והוא לומד ששתי הבריי"תות פליגי, דאחת באה לומר שהעיקר הוא העירבוב עם טיט ואז מותר אפילו בלי שיור, ואילו השניי"ה סוברת שעיקר ההיתר הוא השיור, ואפילו ע"י עירוב צריך שיור. ובזה פסק כמו הבריי"תא השניי"ה, ששם נאמר כך אמרו חכמים, ועוד שקלי וטרי בה אימורא"ם. יוצא לפי דבריו שכל מיני פיתוח שעושים בימינו לדעת המחבר הם אסורים. וכל מה שמועיל הוא סיד, ע"י שיור. ובזה התקשיתי על הכף החיים שציטט לשון המ"א שבכל גווני די בשיור אע"א ותו לא, וצ"ע.

בשו"ת רדב"ז לומד אחרת ברמב"ם. בהתחלה הוא נוקט כמו הב"י, אבל בסוף אמר שברור הוא שחכמים הלכו בזה להקל ולא להחמיר, שהרי הבריי"תא אומרת שם שאם קנה חצר מכוירת הרי היא בחזקתה. תינח זה אם זה ישן, יש לתלות שנעשה לפני החרבן ואם היה בהיתר אין קפידה, אבל אם הוא חדש אי"כ ודאי עבשיו האיסור ולמה הא בחזקתה. אלא היות והקונה לא עשה בה שום אסור שבקינן לה, מוכח הוא שהלכו בזה לקולא ולא לחומרא, לכן לכתחילה לא יבנה בנין מלכים אבל אם הלך ועשה די אם קולף שיעור אע"א.

וכן מוכיח שם דעת הרי"ף והרא"ש ממה שלא הביאו הבריי"תא הא' אלא רק האחרונה, וא"א לומר שהם חולקים על זה מכל וכל, שהרי הר"ן הביא הבריי"תא, אלא שלכתחילה אין לעשות, וזה כש"כ מסיד שאפילו בזה בעינן שיור אבל אם עשה אין בזה קפידה רק שקלוף שיעור אע"א.

נמצינו למדים לפי דבריו שלכתחילה אין לעשות ואם הלך ועשה אם שייר די בכך. ואפשר על זה סמכו האידנא גם ההולכים לפי שיטת המחבר לעשות פיתוחים. רק מה שקשה קצת שזה נקרא לכתחילה שמהרדב"ז משמע שאם קנה חצר מכוירת או אם הלך ועשה דהיינו בלי לדעת שאסור, אבל בלא"ה אין היתר לעשות.

ויש לדון עוד בדין הקונה חצר מסוידת, דהגמ' אמרה הרי היא בחזקתה והמ"א אומר שחזקתה היינו אם בעשה לפני החרבן, או ביד עכו"ם, אבל אם בעשה בידי ישראל אסור וחייב לקלוף אע"א. וראיתי בשול"ג שצווח כי כרוכיא מנין לפוסקים לחלק בזה אם בעשה בהיתר או באיסור ונשאר בצ"ע.

ויש לחקור מה האיסור בעניין פיוח וכיור. האי עצם העשייה אסורה מפני שאסור לעשות דבר מושלם כל זמן שבית המקדש חרב, או"ד שצריך לעשות זכר לחרבן שכל הזמן יראה ויצר ליבו. וג"מ בין שני הצדדים בקונה בית מנכן, דלפי צד הא' יש לומר שמותר להשאיר כן שהרי הוא לא עשה, אבל לפי צד ב' אפילו אם לא עשה בעצמו, הרי בעינן זכר למקדש וליכא. וכן מוכח מהלבוש והרדב"ז שנקטו כמו הצד הראשון, שהם כותבים בפירוש שאם לקחה מגוי, אין צורך לקלוף, ומדוע? בשלימא לפני החרבן ניחא, אבל אחרי מאי היתיתיר. אלא היא הגותבת שאם בעשה ע"י גוי, אין חיוב לקלוף, הוי אומר שהאסור הוא לעושה בשלימות, אבל אין ללמוד מכאן שצריך תמיד בדווקא שיהא סימן לחרבן. ומה שמוכח מהלבוש שאם לקח מישראל צריך לקלוף משום שישראל שעשאה באיסור חל עליה שם של איסור ולעולם לא הותר, לכן חייב לקלוף אע"א.

ולכאו' יש להביא ראיה מהגמ' כמו הצד הא'. שהרי הגמ' אמרה הרי היא בחזקתה ולא בעי תיקון משמע, מזה שהגמ' לא הזכירה, וכן הביא הרדב"ז. ועוד יש להביא ראיה אחרת שהגמ' הביאה ג' דינים שיש סעודה ותכשיטים, ובכולם אמרה עושה ומשייר משמע אם עושה צריך לשייר, אבל אם לא הוא עשה אלא אחר, אין קפידא, וכל הצער הוא אם עושה דבר ואינו משלים אותו. אבל שיהיה חובה בכל גווני לעשות זכר לחרבן זה לא שמענו ולא מצאנו. לכן אפשר לומר בפשטות שאם קונה בית מכויר אין לו חובה לקלוף.

וכן יש להביא ראיה מהשאילתות בפר' יתרו שאילתא ב"ז שעיקר הקפידה הוא על העשייה שמשוה שם הדין של עשיית צורות של ע"ז וכותב שאם עשאום אחרים מותר לישראל להשתמש בהם, לא הזכיר לחשד. ומביא ראיה מבריי"תא ב"ב לקח חדר וכו', וכן לומד שם הנצי"ב, ומוכיח שכן דעת הרי"ף והרא"ש ג"כ.

מאודי האומה

רבנו האור לציון – מדן הגאון הגדול רבי בן ציון אבא שאול זצוק"ל // י"ט תמוז

רבנו נולד בשנת תרפ"ד בעיר הקודש ירושלים. אביו רבי אליהו עלה מן העיר שיראז שבפרס (איראן) בהיותו בן אחת עשרה, והתיישב בשכונת הבוכרים בירושלים.

למד בת"ת בני ציון בשכונת הבוכרים אצל רבותיו ר' **שלמה עבו מערבי** ורבי **יוסף גרג'י**. בשנת ת"ש, בהיותו בן שש עשרה נכנס ללמוד בישיבת פורת יוסף המעטירה בין החומות בעיר העתיקה, שם שקד על תלמודו בהתמדה מופלאה יום ולילה. בישיבה זו למד רבנו אצל האחים הגאונים רבי **יעקב** ורבי **משה עדס** זצ"ל, אך את עיקר תורתו קיבל מפי רבנו רב רבנן הגאון רבי **עוזיא עטיה** זצ"ל אשר קרבו וחיבבו עד למאוד. רבו זה אישר רבנו מעיד עליו "שהיה לבו חרחב בעמקו מבעיות בעניין התלמוד" (כמליצת רבנו הרמב"ם על הר"י מיגאש) הוא אשר עינב את דרכו של רבנו - בהנהגה, בהוראת ההלכה ובעיון התלמוד - עד לימוז האחרון.

בשנת תש"ט נשא רבנו את הרבנית הדגולה מרת הדסה מסעודה ע"ה, בתו של הגאון המתמיד רבי **יוסף שרבאני** זצ"ל.

התמדתו בתורה הייתה לשם דבר והיה עמל בתורה עד כלות הכוחות ממש. בשילוב עם הנהגות החסידות והחומרות שקיבל על עצמו, נודע בפי כל בתואר "**חכם בן ציון חסיד**". לימים נתנו בו חכמי הישיבה את עיניהם, והוא מונה לר"מ ולראש הישיבה, לצד דידו הגאון רבי **יהודה צדקה** זצ"ל. בישיבה השקיע רבנו כל כוחו ומרצו בהרבצת תורה ובהעמדת תלמידים לאלפים בדרך התורה ויראת שמים. רבים מתלמידיו שימשו ועודם משמשים כמרביצי תורה, פוסקי הלכה וראשי ישיבות בעצמם.

דרך לימודו של רבנו אותה ינק מרבו רבי עוזא עטיה הייתה כדרכם של חכמי ספרד, לימוד עמוק בתוכן פשט הגמרא והראשונים ודקדוק נמרץ בכל מילה מדבריהם. היה טורח רבות לבאר שיטת רש"י בסוגיה ולהצילו מקושיות התוס' ולא היה נותן מנוחה לנפשו עד שהיו דברי רש"י יוצאים מאירים ומבוארים. על דיבור אחד ברש"י סיפר פעם שעמל במשך שמונה עשרה שעות להבינו, ובהזדמנות אחרת התבטא שאין לו ספק שבשעת פטירתו יצא רש"י לקבל את פניו.

נלב"ע **בי"ט בתמוז תשנ"ח** ונטמן בבית העלמין סנהדריה בירושלים.

בהיות רבנו עסוק בלימוד התלמידים לא נפנה להדפסת חיבוריו בעודו בחיים, אולם גדולים צדיקים במיתתם, ולאחר פטירתו זכה דורנו ליהנות ממגוון חיבוריו בכל מקצועות התורה, אותן ערכו בניו ותלמידיו על פי כתביו ושיעוריו, ביניהם מורנו **הגאון הגדול רבי שלמה יהידיה זעפרני שליט"א** נשיא איגוד עמלי תורה.

סדרת ספריו אור לציון נפוצו בכל רחבי תבל והפכו לנכס צאן ברזל בכל בית של בני תורה. בין הספרים שיצאו לאור עד כה: א) **שו"ת אור לציון** ה' חלקים על אורח חיים ויורה דעה (את החלק הראשון הוציא רבנו באחרית ימיו כהוראה לה' לאחר שהחלים ממחלה קשה) ב) **אור לציון על מסכתות יבמות, כתובות ושביעית** ג) **אור לציון - חכמה ומוסר**, ועוד.

בספר "האיר ממזרחן" הביא המחבר **מעשה נפלא**, שפעם מסר רבנו שיעור בביה"כ 'אוהל רחל', ואחד השואלים התפרץ ושאל תוך כדי שאלה שלא ממין הענין "מה לעשות שלא קיבלו את הילדה לבית ספר בית יעקב?", ומתוואר כי רבנו לא גער בו חלילה, אלא על אתר ענה לו בסבר פנים יפות ואמר: "**הנעה היא שגם בני ספרד יקימו בית ספר בית יעקב**".

מסורת ומנהג

מאת מכון "קדם - אוצר גאוני ספרד"

תשובת רבינו הגר"ח פלאג'י בעניין שיור אמה על אמה זכר לחורבן בבתי מדרשות

בגשתנו לקראת ימי בין המצרים, יהפכם הקב"ה לימים טובים, נראה לעסוק בשאלה המצויה מאוד בבתי המדרש שלנו, שמשמשים הן כביהמ"ד והן כביה"כ, האי חייב לעשות בהם היכר וזכר לחורבן ביהמ"ק אמה על אמה או לאו.

והנה עמד על כך רב רבנן הג"ר חיים פלאג'י זיע"א רב אב"ד ור"מ אזמיר, בתשובה מעוטרת במראי מקומות ציונים והערות מאת הג"ר מכון 'קדם -אוצר גאוני ספרד'.

"נשאלתי מי שבונה בית המדרש תלמוד תורה דרבים, אם חייב לעשות היכר וזכר לחורבן בית המקדש אם על אמה[A] כמפרש[B] הדין בבונה בית[1], או לא.

א. כתב רבינו (ס' עיני כל חי ב"ב ס'ס) בשם העיין יעקב בשם גיסו הרב ז"ל דהא דקאמר רב יוסף דצריך אדם לשייר בביתו שיעור אמה על אמה זכר לחורבן זהו משום דרב יוסף ביומי דיסף לשיטתיה דשיעור מזבח אמה על אמה. [ואיתו דקאמר נמי (שבת צ.) דשיעור כליא עורב אמה על אמה].

וצ"ע אי דוקא אמה על אמה מרובע ולא אריך וקטין, והכי מסתבר והעולם אין נזהרין מזה (=פמ"ג א"א ס' תקס אות ג).

וע"ע בס' חיים ומלך (פ"ה מהל' תענית הל' יב) לענין אם עירב בו סיד או תבן אם צריך לשייר מקום אמה על אמה.

ב. ב"כ שם.

ג. ורבינו בס' תוכחת חיים פר' שמות) עורר ע"ד החיוב לשייר בביתו מקום אמה על אמה זכר לחורבן, שיהיה ניכר בביתו הרבה שבנו בתים כאלה, וכן הזהיר (ס' תוכחת חיים פר' כי תצא) דהבונה בית חדש יראה דכמה וכמה מצוות יש לו ליתן דעתו עליהם, ובתוכם מצות אם לא אזכרכי וגו' בהנית אמה על אמה בטיט ובלבנים. וכל אלו המצוות בהצמדם יחד עם מצות מעקה עמודים הם לבית שלא יטוט לעולם. וכ"כ בספרו (תוכחות חיים אות ח): כל אדם הבונה בית או קונה דירה בנויה עליו לתשאיר אמה על אמה ללא טיח עליון, רק טיח כהה דוקא, זכר לחורבן בהמ"ק שיבנה במהרה בימינו אמן.

וכן פירש (ס' חיים תחילה אופן עו) דברי הרב קרבן מנחה: מהו לסוד את ביתו, א"ל מהו לסוד את קברו. דכמרומה ששאלו אם מותר לסוד בזמן הזה דבית המקדש חרב, א"כ מאחר שבמה"ק חרב הוי ליה כקבר. דבתיהם קברי הם. [וצרף לזה דבריו (ס' רפואה וחיים פ"ז אות כט): מי יתן והיה שלא יתנו אבן גדולה כי אם אמה על אמה ולכתוב 'פה נסמן וגנגנו פב"פ מנותחו כבוד', ויום הפטירה והשנה שהיה ותו לא, כי הכל הבל, ואלו המעות היתרים יפודו לצדקה לעילוי נשמתן].

ועוד כתב (מועד לכל חי סי' י אות צח): כמו צער כנפשי על כמה בתי ישראל דאין להם ציון כדאיי זכר לחורבן בית המקדש, דסדיון אמה על אמה נגד הפתח בלא סיד, יועשין בזה תרתי לריעותא, פחות משיעורא וגם טחין אותו במראה גוון שחור וצח. ואדרבא הוא מכלל יופי ואין בו משום זכר לחורבן.

ושם: 'ואני שמעתי מפומיה דאבא מארי הרב אביר יעקב ז"ל דאמר אלי, דהיה בדוק אצלו, דכל בית דאית ביה אמה על אמה כשיעור נגד הפתח כדינו, ומראה הלבנים נראה מטיט, אז זוכר הבית בכון עם דעולם דכדינו, ומראה הלבנים נראה מטיט, אז זוכר לחורבן בית המקדש אם לא עשה בעצמו, הרי בעינן זכר למקדש וליכא. וכן מוכח מהלבוש והרדב"ז שנקטו כמו הצד הראשון, שהם כותבים בפירוש שאם לקחה מגוי, אין צורך לקלוף, ומדוע? בשלימא לפני החרבן ניחא, אבל אחרי מאי היתיתיר. אלא היא הגותבת שאם בעשה ע"י גוי, אין חיוב לקלוף, הוי אומר שהאסור הוא לעושה בשלימות, אבל אין ללמוד מכאן שצריך תמיד בדווקא שיהא סימן לחרבן. ומה שמוכח מהלבוש שאם לקח מישראל צריך לקלוף משום שישראל שעשאה באיסור חל עליה שם של איסור ולעולם לא הותר, לכן חייב לקלוף אע"א.

ולכאו' יש להביא ראיה מהגמ' כמו הצד הא'. שהרי הגמ' אמרה הרי היא בחזקתה ולא בעי תיקון משמע, מזה שהגמ' לא הזכירה, וכן הביא הרדב"ז. ועוד יש להביא ראיה אחרת שהגמ' הביאה ג' דינים שיש סעודה ותכשיטים, ובכולם אמרה עושה ומשייר משמע אם עושה צריך לשייר, אבל אם לא הוא עשה אלא אחר, אין קפידא, וכל הצער הוא אם עושה דבר ואינו משלים אותו. אבל שיהיה חובה בכל גווני לעשות זכר לחרבן זה לא שמענו ולא מצאנו. לכן אפשר לומר בפשטות שאם קונה בית מכויר אין לו חובה לקלוף.

וכן יש להביא ראיה מהשאילתות בפר' יתרו שאילתא ב"ז שעיקר הקפידה הוא על העשייה שמשוה שם הדין של עשיית צורות של ע"ז וכותב שאם עשאום אחרים מותר לישראל להשתמש בהם. ולא הזכיר לחשד. ומביא ראיה מבריי"תא ב"ב לקח חדר וכו', וכן לומד שם הנצי"ב, ומוכיח שכן דעת הרי"ף והרא"ש ג"כ.

---

[1] מדין גמור א"צ שיור כלל (-עיר"ש ס' תקס סעיף ד).

ובס' אמרי פנחס (אות תשכז) כתב שאחד ביקר אצל הרה"ק ר' פ מקורדין זיע"א, וראה חלון אחד קטן יותר משאר חלונות, ותמה על זה, והשיב לו הרה"ק ז"ל ששאל זאת בכוונה לזכר לחורבן, ועדיף מאמה על אמה, שהוא לזיכרון תמיד.

ד. ושם כתב דכן המנהג.

ובשו"ת מנחת אלעזר (ח"ג ס' סט) עורר בזה, דאין מניחים אמה על אמה בבית הכנסת או בבית המדרש, וכיון דעושין בבה"מ מזחה שישנים שם לצורך ואוכלים שם ומיקרי בתיקן, ולא שמענו להניח אמה על אמה בבהמ"ד. וליכאו' בבהמ"ד בעת התפילה ולימוד שייך בודאי לזכור חורבן בהמ"ק ולעורר רחמים על בנינו בקרוב. אך נראה דלא תיקנו חז"ל רק על בנין בתים של חול ולא על בנין בהמ"ד של מצות. וכעין מה דפסקינן (שו"ע סעיף ג) לענין לגמן בכלי שיר בלצורך מצוה כגון בבית חתן וכלה הכל שרי, א"כ מ"ש בנין ביהמ"ד ר"ל דבודאי לא תיקנו כלל לתשאיר בזה אמה על אמה. ולפי"ז העיר על מש"כ בשו"ת שאילת יעבץ שכשהוסיף לעצמו בביתו חדר נאה לשם סוכה הניח כנגד הפתח איזה טפחים בלתי מסויד בסיד לבן, ואולי עבד זאת רק לגרמיה לחומרא בעלמא, כי על כן יש איזה טפחים, ולא אמה על אמה. וגם אולי יען שהשתמש דר בחדר הלז בכל השנה כולה, אבל בבנין יפה המיוחד למצות ונוי סוכה ז"ל דא"צ להניח כלל, דהוא בנין של מצוה כנ"ל.

ושם: ואשר ראינו בבנין אהל על קברי הצדיקים זיע"א גם במקום שעושים אותו בנין אבנים יפה לכבוד ולתפארת ומסויד בסיד, וכן הוא בארה"ק כמו במירון עוד מימון הגה"ק מהר"ם גלאנטי זי"ע שבנה ממנוני של עץ ובנה רשב"ל זיע"א בבנינם ובהמ"ד, ולא שמענו מעולם שהניחו שם אמה על אמה.

ובשו"ת מהר"ם מרוטנבורג (סק"ג סי' שלג) כתב דהסד אפי' בהס"נ בסיד צריך להניח אמה על אמה. ובשו"ת משנה הלכות (חי"א סי' תסז) צידד לפי זה כי גם בבנין פנימיה בד דרים בבה הישיבה צריך לתשאיר אמה על אמה לזכר לחורבן, ולא שנהגינן כן. אלא שבזה י"ל שהבחורים הישנים בפנימיה אין להם זכות בחדר אלא לישן, והם כאורחים אצל הנהלה, וא"כ על ההנהלה עכ"פ להניח בפתח הכניסה אמה על אמה.

בחסדי שמיים, בית הספר מסודר לחלוטין מבחינה כספית ותקציבית, מה שמאפשר להנהלת בית הספר ללקט את הצעות האיכותי ביותר שקיים בעמל רב ואחר ביירורים רבים, וכן לרכוש את הציוד האיכותי ביותר לצורך התלמידות הגן והכיתות.

צוות ביה"ס בייעוץ עם מורנו שליט"א במבנה ביה"ס

כל הנעשה בבית הספר מפוקח מקרוב על ידי מורנו **הגאון הגדול רבי שלמה יהידיה זעפרני שליט"א** אשר על פיו ישק כל דבר, ובוודאי בית הספר מביא אל פתחו כל שאלה ובעיה, בכדי להכריעה בכוח דעת התורה. מורנו שליט"א אף מגיע לביקורים בבית הספר מעת לעת, ובוחן בעצמו את כל הנעשה למען יהא הכול על הצד הטוב ביותר כרצון ה' ובדרך התורה.

לקראת חג מתן תורה, הובא לביה"ס **הגאון רבי נפתלי אבריל שליט"א** - רב קהילת מנין אברכים בנווה יעקב, ומסר דברים בטוב טעם בפני הבנות לקראת החג, בדברו על חשיבות התורה שהיא סיבת קיומו של העולם כולו. בין דבריו התבטא הגר"נ שהרי מקום איכותי ביותר עם ששה תלמידים, שהיו נראים קבוצה קטנה ולא בולטת, אך הרב מפוניבז' דצקו"ל הדהיק ראות ודיע מה גדול האימפריה שתוקם מקבוצה קטנה ואיכותית זו. הגר"נ שליט"א הביע את התפעלותו הרבה מאיכות הבנות והמוסר, ומסר את ברכתו להמשך תנופת הצלחה בכל המישורים.

הגר"נ אברג'ל שליט"א נושא דברים בפני בנות ביה"ס

ר' ישראל אילוז, אשר עומד לימין בית הספר בכל הנדרש ופעל במשנה מרץ בכדי להסדיר תקן ותקצוב לביה"ס, וכן דואג ומסייע לכל צרכי ביה"ס במסירות מופלאה שאין כדוגמותה.

הצלחה יוצאת דופן ברישום לבתי הספר "בית יעקב החדש"

הצלחה חסרת תקדים ברישום לבית הספר **"בית יעקב החדש"** בנשיאות מורנו הגר"ש זעפרני שליט"א, הן בכמות והן באיכות. בית הספר שהחל את דרכו עם ששה תלמידות בכיתה א', גדל בקצב מרשים ובשנה"ל הבעל"ט יימנה בית הספר לא פחות מחמישים (!) בנות אברכים, מהעידית שבעידית בתושבי רמות.

מכוזו, הקמת בית הספר נבעה משתי מטרות; הראשונה והעיקרית - כבדי לייצר מקום איכותי שמחוץ לבית של תורה ויראה ללא חשש של בעיות חינוכיות כלשהן, שלצערנו קיימות בחלק מהמוסדות כיום בשל הרישום האיזורי המכריח לקבל את כולם ואכמ"ל, והמטרה הנוספת היא כדי לפתור את בעיית הסמינרים, שהפתרון המושלם עבורה הוא לגדל את הבנות מגיל קטן ביותר כפי שהארכנו במקומות אחרים.

הקמת בית הספר התקבלה בברכה בקרב ציבור בני התורה אשר הפנימו את עומק הבעיה והצורך, והבינו כי יש באפשרותם לשלוח את בנותיהם למוסד שהוא איכותי בכמה וכמה מעלות מכל מוסד אחר.

"בית יעקב החדש" בנשיאות הגר"ש זעפרני שליט"א, הן בכמות והן באיכות. בית הספר שהחל את דרכו עם ששה תלמידות בכיתה א', גדל בקצב מרשים ובשנה"ל הבעל"ט יימנה בית הספר לא פחות מחמישים (!) בנות אברכים, מהעידית שבעידית בתושבי רמות.

הקמת בית הספר נבעה משתי מטרות; הראשונה והעיקרית - כבדי לייצר מקום איכותי שמחוץ לבית של תורה ויראה ללא חשש של בעיות חינוכיות כלשהן, שלצערנו קיימות בחלק מהמוסדות כיום בשל הרישום האיזורי המכריח לקבל את כולם ואכמ"ל, והמטרה הנוספת היא כדי לפתור את בעיית הסמינרים, שהפתרון המושלם עבורה הוא לגדל את הבנות מגיל קטן ביותר כפי שהארכנו במקומות אחרים.

הקמת בית הספר התקבלה בברכה בקרב ציבור בני התורה אשר הפנימו את עומק הבעיה והצורך, והבינו כי יש באפשרותם לשלוח את בנותיהם למוסד שהוא איכותי בכמה וכמה מעלות מכל מוסד אחר.

קהילות הקודש

בימי הקורונה: שיפוץ נרחב וארון קודש חדש בקהילת חניכי הישיבות בבית גן

בקהילת חניכי הישיבות בבית גן, ניצלו את תקופת הקורונה בה התקיימו התפילות ברחבה הסמוכה לבית הכנסת, להמשיך התרחבות בית המדרש.

השיפוץ כלל הן הרחבה של שטח בית הכנסת שחרף גודלו - צר מלהכיל את כמות המתפללים, הן בניית תקרה אקוסטית, חיפוי גבס וריצוף מפואר כיאה לכבודה של תורה. מבני הקהילה נמסר לנו כי במהלך השיפוץ הושם דגש על שכירת בעלי מקצוע יהודיים דווקא, כפי שכתבו הפוסקים ובהם מרן החיד"א, והובא בביאור הלכה ריש הלכות בית כנסת, וכן ידוע מהגרי"א שביה"כ שנבנה ע"י שותומ"צ מסייע שלא תהיה מחשבה זרה בתפילה. בשל כך, ולאור המצב עם הגבלותיו, רבים מבני הקהילה נתנו את ידם לסייע בעבודות ולהשלים את המלאכה.

כמו כן, עד עתה לא היה מקום שמור להניח בו את ספר התורה, ובמשך שלוש וחצי שנים נדד ספר התורה עם בני הקהילה (שכבר ידעה נדודים רבים), ומקריאה לקריאה היה צורך ליטלו ולהחזירו לבניין סמוך למקום שמור.

והנה כעת כחלק מהשיפוץ הנרחב, בשעטומ"צ נחנך בביהמ"ד ארון קודש חדש ומוגן, שכעת מבצעים עבודות גרות סביבות כדי ליפותו ולפארו כראוי לכבודה של תורה, ומעתה ספר התורה ישכון כבוד בהיכל ביהמ"ד בקביעות ובבטחה.

הבאת ספר התורה למקומו הקבוע לוותה בשירה וריקודים, בהשתתפות רבנים מבני הקהילה ששמחו בשמחת כבוד התורה, ובהשתתפות הגאון רבי אליעזר דיין שליט"א - רב שכונת רמת שרת, אשר נשא מדברותיו בשבח בני הקהילה המסורים נפשם וגופם למען בניית בית ה'.

בימים אלו שוקדים גבאי הקהילה על מגבית נרחבת לטובת מפעלות בית המדרש והקהילה, וברכתנו שלוחה שימשיכו להגדיל תורה להאדירה ברחבות הדעת, לפאר ולרומם בית השם.

בקהילת "היכלי התורה" ניצלו את ימי הקורונה בצורה ייחודית

קהילת "היכלי התורה" במקור ברוך, נודעה זה מכבר ברחבי העיר כולה כקהילה המהווה מקור השראה לרבים, מצד איכות חברה בני התורה, ומצד התבססות הקהילה במבנה מפואר ובמגוון פעילויות תורה וחסד בקנה מידה בלתי מצוי.

בימי הקורונה בהם למרבה הצער מקומות אחרים נחלשו, שקדו גבאי הקהילה בכדי למנף את המצב וליצור אווירה של תוספת חיזוק. בקהילה הוחלט כי יש לעשות הכל בכדי שקול התורה לא יפסוק אף לא לרגע, וגבאי הקהילה ומנהלי המיזמים השונים נרתמו יחד כדי להגביר ולחזק ביתר שאת וביתר עוז.

• **מסגרות הכולל** - כלל מסגרות הכולל בקהילה, ביום ובלילה, שישי ושב"ק, נמשכו כרגיל מתוך בתי האברכים, בתנמול מלא ושמירת סדרים מופלאה.

• **ישיבת בין הזמנים** - במהלך חודש ניסן נערכה ישיבת בין הזמנים כמידי שנה בשנה, אך הלימוד היה מבתי האברכים והבחורים על ידי רישום וריווח עצמאי. בחורים מהקהילה מספרים על החיזוק הרב שזכו לו בעקבות כך, ומוסרים את תודתם לגבאי הקהילה שעמלו להשגת הממון הנדרש לכך.

• **קו תוכן** - בנוסף הוקם קו תוכן מיוחה, המסייע בשמירת הקשר עם בני ובחורי הקהילה, ומתן חומר רוחני לתוספת חיזוק ויראה.

• **מסגרות לילדים** - אף ילדי הקהילה זכו לפעילות נפלאה ומתגמלת שהתנהלה מבתיהם, וסייעה להם לנצל את זמני השהייה בבית ללימוד מחכים ומהנה.

• **קפסולות שבוגתיות** - בתיאום מלא עם משרד הבריאות ועד הישיבות ועל פי ההנחיות, במהלך חודש אייר נפתחו קפסולות בבית המדרש של הקהילה עבור בחורי החמה, ובני כל ישיבה שהו בקפסולה נפרדת ועסקו בתורה בשקידה.

ברגע שהותר מעט הסגר התארגנו בני הקהילה לניהול מניין מכובד ומסודר בחצר האחורית של ביהמ"ד, וב"ה כבר בשבוע השישי חזרו לבית המדרש בהתאם להנחיות. במהלך התקופה הוכאו גם ראשי ישיבות ורבנים למסירת שיעורים לבני הקהילה.

בני הקהילה מציינים לשבח את בעלי העסקים הסמוכים אשר התנדבו מעצמם והציעו עזרה משמעותית בחפץ לב, בהגשת מיני תרגימא למתפללי ולומדי בית המדרש. הגדיל לעשות אחד מבעלי החנויות, אשר הציע למסור את מפתחות החנות (!) בכדי לשמור בה את ספרי התורה במהלך היום והלילה. מי כעמך ישראל.

גבאי הקהילה שוקדים לבסס את המניין עוד ועוד בכדי להעמידו בקביעות ברת קיימא, למען יעמוד מקום תורה ותפילה נוסף ויהווה מגדלור של תורה וחסד במרכז השכונה הירושלמית.

קהילת "מסילת ישרים" עוברת למקום זמני חדש ומדהים

קהילת מסילת ישרים ברמות א' הוקמה לפני שנתיים, לאור ביקוש עצום מצד תושבי האזור אשר לא היה להם בית כנסת ראוי לשמו. חלקה התחתון של שכונת רמות א', שיצה את פניו בשני העשורים האחרונים באופן מהותי, ומשכונה חילונית-מסורתית הפך לשכונה חרדית כמעט לחלוטין, מה שיצר צורך אקוטי בבתי מדרש ומקומות לתפילה.

הקהילה שהחלה את דרכה כמנין אברכים מצומצם, תוך חודשים ספורים התרחבה מאה, ומאות בני תורה נהרו אליה והצטרפו למייניי התפילה וסדרי הלימוד. הקהילה התקיימה במקום אשר צר מלהכיל את כמות המתפללים, ולקראת חגי תשרי תשע"ט עמלו הגבאים בסיוע נציגי הציבור בערייה, ובהשקעה של מאמצים ומשאבים רבים השיגו היתר זמני להקמת אהל תפילה גדול ומרווח ששימש את הקהילה לאורך כל חגי תש